

G Á L J Ó Z S E F

A grafika mestere

BESZÉLGETÉS KAMPER LAJOS

GRAFIKUSMŰVÉSSZEL

„...a grafikusnak minimum két lelke van: az egyik nem törődik az idővel, csak érzel, szemlélődik, tapasztal – átéli a világot. Lehetőleg minél mélyebben, hogy aztán a finoman megmunkált alkotásban testesülhessen meg az élmény. Viszont a grafikus másik lelke – az „alkalmazott” – annál pontosabban érzékeli az idő múlását: a határidőket be kell tartani az elvárt munkát el kell végezni különben nincs több megbízás. Kamper Lajos két lelke úgy látszik a legteljesebb harmóniában él egymással.” (Ölbei Livia)

A különböző képességek – nemcsak a művésziék – egyes családoknál generációról generációra öröklődnek. Czeizel Endre a különböző tehetségfaktorok kutatása után azt tapasztalta, hogy a költői tehetség (Petőfi, József Attila, Kosztolányi) általában gejrészre, minden előzmény nélkül tör föl. A zenei és a képzőművészeti képességek azonban egy-két generáción át is (Bach-család, Breughel apa és fia, Ferenczyek, Markó familia) jelentkezhetnek. Persze ez nemcsak a klasszikussá érett művészek esetében. A Te felmenőid között akadt művész hajlamú ember?

Nem tudom, hogy lett volna bárki is, aki művészettel foglalkozott vagy különösebb művészi képességet mutatott volna. Nagyapám művezető volt a kőszegi Posztógyárban. Igen jó kezűességű emberként emlegették. Mindent megcsinált, ha kellett játékot, ha kellett cipőt. Én sajnos nem nagyon ismertem.

Hol jártál iskolába? Fölfigyeltek kiváló rajzkészségedre? Részt vettél-e valamilyen városi, megyei rajzpályázaton?

A kőszegi Balogh Ádám Általános Iskolába jártam. Itt kiugró rajz tehetséget nem mutattam. A kőszegi gimnáziumban pedig, ahol tanulmányaimat folytattam nem volt órarend szerinti rajz. Viszont működött Németh János festőművész, rajztanár vezetésével egy rajzsakkör. Ide jelentkeztem, mert kedvet éreztem a rajzoláshoz.

Ő biztatott, hogy jelentkezsek a Képző- vagy Iparművészeti Főiskolára. Jelentkeztem – kétszer is – de az utolsó rostán kiestem, így nem végeztem főiskolát. Viszont jelentkeztem a Vas Megyei Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalathoz dekoratőrnek. A napi munkához szükség volt a szakirányú végzettségre, amit a budapesti Dekoratóri és Kirakatrendezői Iskola biztosított. A Vállalatnál együtt dolgoztam Unger Károly fes-

tőművésszel, aki javasolta ennek a szakiskolának az elvégzését. 1970-ben vettek föl. A kétéves képzés fontos időszaka volt az életemnek. A heti két nap gyakorlat mellett négy nap elméleti képzést kaptunk. Nem csak a mesterség legfontosabb elemeit (például betűrajzolás, tipográfia, tervezés) tanultuk meg, hanem művészettörténetet is természetesen. Kiváló tanáraink voltak. Például Szentirmay Zoltán, Dombi Károly, akiknek hatása még inkább elmélyítette bennem a grafika iránti szeretetet. A vidéki élet után nagy változást jelentett nekem a fővárosi életforma is. Rácsodálkoztam a világra, rengeteget jártunk színházba, kiállításokra, operába. Megismertük Budapest környezetét is – például Szentendrét – a kirándulások alkalmából.

Hogyan és hol kezdted meg tanulmányaid befejezése utáni munkádat?

A gimnázium után, ahogy mondtam – már a szakiskolába főlvelelem előtt – az Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalatnál dolgoztam. Munkánk a megye egészére kiterjedt. A 70-es 80-as években nagy jelentősége volt a városképek alakításában a kirakatoknak. Verseny alakult ki a városban működő dekorációsok között. A kirakatokban akkor még megjelentek a politikai ünnepek – április 4, május 1, november 7 – „köszöntői” is. Országos versenyeket hirdettek ezek megünneplésére, a versenyprogramokban illett részt venni. Akkoriban volt a reneszánsza a politikai plakátoknak, és ilyeneket szinte minden grafikus készített.

Négy év után munkahelyet változtattam. A vasi Vendéglátó Vállalatnál helyezkedtem el. Itt inkább már csak alkalmazott grafikai munkákat, belső tér kialakításokat végeztem. Étlapokat, emblémákat, díszokleveleket, dekoratív térelemeket terveztem és készítettem különböző technikával. Ez utóbbi kettőt azóta is csinálom, ha erre föl-kérést kapok.

Mikor mondtál búcsút a munkahelyi munkának? Miért vállaltad az önálló tevékenységet? Milyen biztosítékot láttál arra, hogy „szabadúszóként” meg tudsz élni?

1989-ben lettem önálló vállalkozó, mert folyamatosan igény jelentkezett a munkámra. Ekkor már új szelek fújtak a politikában. Megismertek, egyre több megrendelést kaptam cégektől, hivataloktól és magánemberektől is. Jobban megérte vállalkozónak lenni, mint állami vagy szövetkezeti munkahelyen dolgozni.

De más változás is történt az életemben. A hivatalos munkám mellett egyre jobban feléledt bennem a rajzolás vágya. Ekkor még csak tusrajzokat készítettem, amelyekből időnként beadtam néhányat a megyei tavaszi és őszi tárlatokra. Így kerültem kapcsolatba a szombathelyi művészeti csoporttal, a Vasi Műhellyel.

Mindnyájunk életében fontosak a találkozások. Fontosak a szakmai, bivatásbéli kibontakozás segítésében és fontos a magánéletben is.

Ilyen találkozást jelentett nekem a Vasi Műhely, amelynek tagjai és az ő munkáik inspirálóan hatottak rám. A közös kiállítások, az éjszakába nyúló, elmélyült beszélgetések, a borozgatások, amelyekre ma is szívesen emlékszem vissza.

Az egyik első – biztosan sorsdöntő – szakmai találkozásom Pittmann László tanárral történt, aki az 1960-as 70-es évtized grafikai gyűjtőinek egyik jelentős személyisége volt. Ő nemcsak gyűjtötte ezeket a grafikákat, hanem olyan kiváló szinten sokszorosította azokat, hogy a hazai grafikusok sora kérte őt a sokszorosításra. Az ő segítségével ismerkedtem meg a rézkarcolás technikájával, ami a számomra legtöbbit használt kifejezési forma lett. Az ő barátsága révén ismerkedtem meg a korszak grafikus kiválóságaival: Stettner Bélával, Gácsi Mihállyal, Kass Jánossal, Rékassy Csabával, Banga Ferencsel. Ezek a találkozások még inkább elmélyítették bennem a grafika iránti „szerelmet,” ami azt is jelentette, hogy a grafika újabb ágának, a kisgrafikának is, elsősorban az ex librisnek a művelője lettem. Közel százat terveztem. Az ex libris révén pedig kinyílt számomra a világ, hiszen a hazai kiállítások mellett több országban (Ausztria, Bulgária, Németország, Olaszország, Hollandia, Brazília, Japán) is láthatták munkáimat az érdeklődők. Emléklapok, katalógusok őrzik ezeknek a kiállításoknak az emlékét. A kétévente megrendezett nemzetközi szakmai találkozókön alkalmanként személyesen is részt vehettem.

Azokban az években külföldre csak kétévente lehetett utazni. Ezt a lehetőséget a feleségemmel együtt a nemzetközi grafikai találkozókön való részvételre használtunk föl. Ezek több száz fős rendezvények voltak, ahova a világ minden tájáról érkeztek grafikusok, alkotások és gyűjtők.

Lenyűgözőek voltak a szomszédos országok grafikusainak – cseh, lengyel, litván, grúz – alkotásai. A találkozókra pályázatot is hirdettek. 1982-ben az én ex librisemet is Lido di Jesoloban első díjjal jutalmazták. Ezeken a találkozásokon lapok százai cseréltek gazdát. Több száz darabos, kisgrafikai gyűjteményünket ezeken a találkozókön cserélt, ajándékozott lapokból teremtettük meg.

Az ex librisek mellett – főleg a 70-es, 80-as évek fordulóján több alkalmi (karácsonyi, újévi) lapot is terveztem. A kőszegi várszínházi bemutatók első éveinek plakátjait én készítettem. A Vasi Műhely kiállításainak – több alkalommal – plakáthíradásait is én terveztem.

Az elismerés azért is fontos a pályafutásom szempontjából, mert ebben az évben (1982-ben) a Megyei Tanács megbízásából (bizonyára közrejátszott a kiküldésben az olasz díj) egy hónapot egy bulgáriai alkotótáborban tölthettem el.

Munkásságod két részre válik – művészi és egzisztenciális.

Igaz, hogy kettéválik, de minőségben – legalábbis remélem – ugyanolyan igényességgel készítettem/készítem az egzisztenciámat biztosító, fölkérésre készített alkal-

mazott lapokat, mint a saját gondolataimat kifejező művészi alkotásokat. Az alkalmazott grafikának különböző műfajait készítettem: emléklapok, díszoklevelek, amelyek zöme rézkarcolással, dombornyomással készült.

Ebben a sorozatban 16 éven át készítettem a Vas Megyei TIT által szervezett Savaria Nyári Egyetem zárásakor átadott emléklapokat. Tervezésükkor arra ügyeltem, hogy emlékeztesse a megajándékozottat részint az eseményre, részint idézze meg Savariát, az esemény helyszínét. Örülök, hogy ezek a lapok eljutottak a különböző országokból érkezett hallgatók révén a világ különböző helyeire.

A grafikai sorozatodban fontos helyet foglalnak el a falu- és város címerek.

A címerek tervezése új feladatot jelentett. Az önálló településcímerek 1949-ben voltak érvényben. Akkor a politika megszüntette ezeket a régi címereket, s olyanokat rendelt, amelyek nagy része tudomásul sem vette a heraldika elemi szabályait. A legtöbb településen pedig meg is szüntették, s helyébe az állami címert tették kötelezővé. Az 1990-es rendszerváltás azonban felszínre hozta a hajdani címerek újbóli megjelentetésének az igényét, és sorra készítették el a falvak, városok vezetői azokat, amelyek igyekeztek átmenteni a régiékből a megőrzendő elemeket. Több falunak azonban régebben nem is volt ilyen, ezért ezeket meg kellett alkotni. Ebben az egyik legfőbb mozgató szakember Feiszt György, a megyei levéltár igazgatóhelyettese volt, az ország egyik legjelentősebb heraldikai szakértője.

A rendszerváltással megjelenő önkormányzatiság zöld utat adott e törekvéseknek, és a megyei települések zöme (gondolom az ország más részén is így volt) megalkotatta a saját címerét. A 2010-es évek közepén a megye 216 települése közül talán csak 20-nak nem volt címere. Lehet, hogy azóta sincs.

Kit, mit ábrázolnak a címerek?

Az általam készítették nagy része természetesen a település történetére, hagyományaira alapozódik. Ennek egyik formája a hajdani nemesi község címeréből egy-egy elem – mint például címerpajzs – átmentése, amely aztán kiegészül a település egy-egy jellegzetességével. Ez lehet egy épületmaradvány vagy akár a falu védőszentje. Érdekes a falu nevére utaló jelkép, ilyen Megyehíd község jellegzetes hídjá. A természet világát a települést átszelő patak, folyó jelzi. Szívesen használják az állatokat, a madarakat, vízi szárnyasokat címerelemként. Ezek a jelképek, csakúgy, mint a korona, az egykori nemesi községek pecsétjének, címereinek elemei voltak. Ha a falunak nincs semmiféle megkülönböztető jellegzetessége, akkor használom a beszélő címert: ilyen a búzakéve, búzaszál, ekevas, csoroszlya.

Milyen grafikai specialitást követel a címerkészítés?

A heraldikai grafikával a rendszerváltásig egyáltalán nem foglalkoztam, ezért az új feladatot meg kellett tanulnom. Más megjelenítési formát kíván, mint a hagyományos grafika. Erősebb koncentrációt igényel. Megkeresem ezért a legjobb festékeket, a legjobb ecseteket. Olyanokat, amelyekkel szép felületet lehet készíteni, hiszen nem hagyhatok foltos részeket. A tiszta, homogén felület alapkövetelmény. A festékek közül azokat választom ki, amelyek jól élnek: szép kékek, pirosak, hogy általuk is tisztábban csillogjon az arany és az ezüst. A számítógépet tisztellek, de a címerkészítéshez nem használom, mert túl mechanikus, túl szimmetrikus lesz. Ha a címerkészítéshez merített papírt használok, hagyományos értelemben is igen szép képpé alakul.

A szakmai pályafutásod során fontos szerepet kaptak a különböző művésztelepek, amelyeknek részint résztvevője, részint vezetője voltál – egyedül vagy társakkal.

Talán a legemlékezetesebb a tokaji művésztelepen való részvételem – úgy emlékszem 1980-ban. Nemcsak azért, mert itt sajátítottam el a borzolás és az akvatinta technikai fogásait, hanem azért is, mert itt találkozhattam a hazai grafikai élet két kiválóságával, Kéri Imrével és Prutkay Péterrel. Elsősorban az igényesség, a technika alapos ismerete és tisztelete, műveltségük és emberi tartásuk jelentett élményt nekem.

A tokaji tábor mellett fontos volt és maradt számomra az Ajkai Grafikai Műhely – amely már több, mint 30 éves – ahova a 80-as évek második felében jutottam el. Az Ajkai Műhelynek napjainkban Magyarpolány ad otthont. Már a hely nyugalma, hangulata munkára ösztönöz. Vezetője Csabai Tibor, de szakmai irányítóként Kéri Imre is több alkalommal bekapcsolódott a munkába. Itt éreztem meg igazán az együttdolgozás, a közös tevékenység örömét, élményét. Jó minden évben újra találkozni a kollégákkal, megfigyelni, ki milyen irányba halad munkásságában.

Az Ajkai Műhely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Szombathelyen létrehozzak valami hasonló közösséget, mint aminek élményét magammal hoztam Ajkáról. Igaz, ez a tevékenység másként indult, mint egy alkotó tábor, és nem is vált klasszikus alkotótáborrá. 1992-ben szerveztem meg Hajnal Ágotával és Lendvai Istvánnal a Weselényi utcai Szociális Szolgáltató Központban (mai neve Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat) egy olyan foglalkozássorozatot, mondhatnánk szakkört, amit *vizuális stúdió*nak neveztem el.

Később csatlakozott hozzánk, foglalkozásvezetőkhez Pajor Andrea, Hidegné Margit és Sztranyák Zsófia.

A stúdió elsődleges célja az volt, hogy olyan, magatartási problémákkal küszködő gyerekekkel foglalkozzunk, akiknek – úgy véltük – a különféle elfoglaltságok mérsékelik a magatartászavarait. A működés anyagi hátterét teljes egészében a Szolgáltató Központ biztosította. Különböző technikákkal ismertettük meg a gyerekeket. A rajz mellett kerámiáztak, bőriztek, tojást festettek, varrtak, gyöngyfüzést gyakoroltak. És – bár került ki közülük kirakatrendező, belsőépítész, keramikus – nem kis művészek nevelése volt a célom, hanem azt szerettem volna, hogy a vizuális kultúra iránt fogékony, nyitott, harmonikus emberek kerüljenek ki innen. Mi nem mértünk telje-

sítményt, itt nem volt mérce, aminek meg kellett felelniük. Eredményeik változatosak voltak, szerények vagy jobbak. Ez utóbbit igazolják azok, akik képzőművészettel vagy vele rokonságban álló foglalkozást választottak. A foglalkozásokon megjelenő gyerekek egy részének azonban a kitartás nem volt a legfőbb erőssége, elmaradoztak. Viszont megjelentek olyan középiskolák, akiket érdekelt a rajz, a grafika. Így a tevékenység fokozatosan áttevődött az ezekkel a fiatalokkal való foglalkozásra, akiket megtanítottam néhány grafikai technikai eljárásra. Természetesen a technika mellett sok minden más is szóba került. A gyerekek jól érezték magukat. Híre ment városzerte és egyre többen jöttek. A jelentkezőket két csoportba kellett osztani, az egyik csoport csak grafikával foglalkozott, a többiek pedig a felsorolt technikák közül valamelyikkel. Minden év végén kiállításon is bemutattuk az elkészült munkákat, nyaranta pedig Kemenesmihályfán alkotótáborban tevékenykedtek.

Aztán a Vizuális Stúdió megszűnt, a helyszín pedig áttevődött a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központba. A helyszín változása magával hozta a munka jellegének változását. A tevékenység „beszűkült”, pontosabban mélyült a grafika alaposabb megismerésére. Változott a résztvevők köre is. Jártak ide is általános iskolások, de a hangsúly a középiskolás korosztályra, illetve a középiskolát néhány éve befejezőkre terjedt ki. Itt próbáltam – talán nem is sikertelenül – megszerettetni a grafikával kicsiket és nagyokat. A név is megváltozott: Kamper Grafikai Műhely-re.

Ott a „nagyobbakkal” olyan mag alakult ki, amely megteremtette számomra az együttalkotás örömeit, a közös kiállítások lehetőségét.

2008-ban Sztranyák Zsófia és Berecz Angelika kiállítását én ajánlottam a közönség figyelmébe, 2010-ben pedig együtt állítottam ki Sági Krisztinával. A fiatalok lendülete, frissessége visszahatott az én látásmódomra is. Egyre jobban elmélyültem a grafika technikájának változékonyságában, véletlenszerűségében, de azért irányíthatóságában is.

Munkánk nyilvánosságot is kapott.

A Berzsenyi Dániel Könyvtár lehetőséget biztosított arra, hogy velem vagy önállóan is bemutatkozhassanak a tanítványaim. A Művelődési és Ifjúsági Központ Élőtér Galériáján pedig évente bemutató kiállításokat rendeztünk. A Grafikai Műhely 2013-ban megszűnt.

Az együttműködés élményét jelenthette a Vasi Műhely is. Vagy ez csoportosulás másfajta élményt jelentett? Neked mit jelentett a Műhelyben való részvétel?

Én nem tartoztam az alapítók közé, csak a 70-es évek végén csatlakoztam a csoporthoz. A Vasi Műhely nem csak az én pályafutásom, hanem az egész megye képzőművészeinek, képzőművészeti életének fontos intézménye volt. Az évente kétszer – tavasszal és ősszel – megrendezett kiállítások ösztönözték az embereket a megújulásra, az igényes munkára. Serkentette az embereket az is, hogy díjazták a legjobb alkotásokat. Jobban megismerhettük egymást, együtt dolgozhattunk. Én Rasival (Rasperger József) és Marosits Jósikával dolgoztam együtt.

Hasonló, tartós csoportosulást azóta – 1988-tól – sem sikerült megszervezni. Igaz, különböző próbálkozások akadtak – például a K 18 – ezek azonban rövid életűek voltak. Véleményed szerint, mi az oka?

Az okot abban látom, hogy nincs támogatás. A Vasi Műhelyt a megyei tanács támogatta. Ma ilyent nem tapasztalok. Próbálkozások persze akadnak. Ilyen volt a K 18 is, aminek én nem voltam tagja. Igaz, ez a csoport hasonló életkorú és érdeklődésű művészek csoportja valójában kiállításokra szerveződött. Ugyancsak egy-egy kiállításra szerveződött az Ars Pannonica nevű, kétévente jelentkező kiállítássorozat is. Ez a program igazából az 1960-as évek végétől, még a 80-as években is megrendezett Pannonia Biennálék főlelevenítése volt. Akkor elsősorban a határ közelében élő magyar, osztrák és jugoszláv (jobbára szlovén) művészek találkozásának alkalma és helyszíne volt, „otthona” a Savaria Múzeum. Az alkotásokat bemutatták mindhárom országban. A találkozók „felújítása” 2008-ban kezdődött. Meghívásos formában működik, és már szinte az egész országból jönnek a kiállító művészek.

Miért a grafika lett a Te műfajod? Miért nem a festészet?

Mint említettem, a kőszegi Jurisich Miklós Gimnázium rajzsakkörébe jártam, és ha visszagondolok ezekre az évekre, eszembe jut, hogy már akkor is a ceruzával való ügyködés vonzott, így festő semmiképpen sem akartam lenni. A szín akkor – és még sokáig – kevésbé érdekelt. Technikában a rézkarcot műveltem, amely ma is fontos a munkásságomban.

Aztán megjelent a collográfia, amellyel sikerült egy sajátos, egyéni stílust kialakítani. Ezek már méretben is nagyobb lapok lettek. Kialakításukhoz nagy mértékben hozzájárult az is, hogy a különböző alkotótáborokban hiányoztak azok a technikai eszközök, amelyekkel – például – rézkarcokat készíthettem volna. Így a collográfia szinte megkívánta, hogy a hagyományos grafikától távolodjak, és színes világával közelítsek a festészethez. Ezek a megszínesedett alkotások valójában a grafika és a festészet határán mozognak, néha feszegetik azokat.

Kiállításaidon gyakran találkozhat a szemlélő illusztrációiddal is.

Szeretem az illusztrációkat. Szeretem egy másik művész más műfajban kifejezett gondolatait a képzőművészet nyelvén megjeleníteni. Illusztráltam irodalmi műveket. Például Balló László *Fakult veduták* című verseit, Ágh István Dani uraságról, Berzsenyiről írt munkáját, a fiatalon meghalt Holdosi József cigánymeséit, egy irodalmi antológiát. Illusztráltam József Attila-verseket is. A TIT egykori – művészet iránt is elkötelezett – titkára, Pungor János egy József Attila-rendezvényre kért tőlem illusztrációkat. Ekkor ismertem meg jobban a költőt. Ezután készítettem egy József Attila-sorozatot, amelyben igyekeztem megjeleníteni finom, lírai világát.

A Kékszakállút, a Fából faragott királyfit és a Mandarint egy pályázatra készítettem.

A Szombathelyi Képtárban, 2013-ban rendezett életutadat bemutató kiállításod címe Kényes egyensúly. Mi az a kényes egyensúly?

Témáim középpontjában mindig az ember áll esendőségével, érzelmi dilemmáival, kényes egyensúlyával. Képeimen mindig kitüntetett szerepet kaptak a nők, akik a szépséget, könnyedséget, finomságot testesítik meg. Álmodok, vágyakat, emlékeket idéznek. Szeretem ábrázolni az alternatív helyzeteket, például, hogy meddig terjed az ember szabadsága, az ember és a környezet viszonya. Mi ez, ha nem a kényes egyensúly?

Egy önvallomásodban azt írod: „Témáimat a lírai-absztrakt jellemzi.” Mit jelent a lírai-absztrakt?

Én nem rajzolok csendéleteket, tájakat, portrékat. Nem ábrázolok naturalisztikus módon semmit. Részleteiben talán igen, főleg a női aktok esetében, ám inkább álomszerű áttűnésként jelennek meg a collográfiákon. Gálig Zoltán, a kiállítás kurátora találóan fogalmazta meg ennek a kényes egyensúlynak a lényegét. „A képek egyrészt jól meghatározható geometrikus rendszerre épülnek, ugyanakkor a végtelenségig feszíti ezt a keretet organikus formákkal. Ez az igazi mutatvány. A szó szoros értelmében formában, színben, témában. Egyensúlyozó artisták, zenélő bohócok – de nem mostaniak, talán a reneszánsz korból. Ősi mutatványosok, talán a reneszánsz korból. Abból a korból, amikor új módon fedezték fel az embert és a nők szerepe is lassacskán megváltozott, mert egyik fő témája a Nő.”

Még egy sorozatomat említem: a rovásírást. A betűk, minden betűfajta, akár a kínai akár a japán, az arab világban használatosak, és a mi latin betűs írásunk is önmagában is nagyszerű grafikai alkotás. 2000 májusában mutattam be – a ma már csak kevesek által ismert – rovásírást ábrázoló lapjaimat, amelyek a millenniumi ünnepek alkalmából születtek.

Milyennek látod a megye képzőművészeti életét?

A helyi képzőművészeti paletta elég változatos, de a művészek egymáshoz való viszonyát eléggé „mértéktartónak” látom. Hiányoznak a közös célok, a pohár bor melletti beszélgetések.

Hol a helyed a hazai képzőművészetben?

Én nem tudom a helyemet meghatározni, de ez nem is az én dolgom.

Mit jelent Neked a kiállítás? Fontos?

Persze, hogy fontos, hiszen az alkotási folyamatban nagyon ösztönző a szerepe. Meghatározza a bemutatót a hely és az idő is. Az alkotó számára is egy összképet ad, és itt találkozhat a közönségével és kaphat visszajelzéseket.

A megyén kívül is jelen vagy a képzőművészeti életben. De nemcsak a megye-, hanem az országhatáron túl is láthatók alkotásaid. Szinte minden évben megjelenesz egyéni vagy csoportos bemutatókon.

Az első önálló kiállításumat a régi Ifjúsági Házban (Kisfaludy u. 2.) rendeztem meg. A feleségem ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. Aztán már említettem, a 70-es évek végétől rendszeresen részt vettem a megyei tavaszi és őszi tárlatokon.

Az Ajkai Műhely minden esztendő őszen bemutatja az ajkai Nagy László Városi Könyvtár és Szabadidő Központban a Műhelyben készült alkotásokat. Hozzájuk csatlakoznak persze azok a környéken élő amatőrök is, akik nem vettek ugyan részt a Műhely munkájában, de alkotásaik figyelemreméltóak. Néhány év óta Vonyarcvashegyen egy magánszemély rendez évente olyan kiállítást, amelyen – ha nem is mini – kisméretű (általában 10 cm nagyságú) alkotások láthatók. Talán ellenpontja ez a mostanában divatos, igen nagyméretű táblaképeknek, amelyek bizony szakmailag nem minden esetben nevezhetők jó képeknek. Hasonló kiállítást rendeznek hamarosan Kaposváron is, ahova én is küldtem anyagot.

Szívesen szólok az ausztriai útjaimról. Egy társaság, a Répcementi Régiófókuszkulturális programokat szervezett, ahova osztrák művészeket is meghívtak. Két alkalommal szervezték meg az alkotótábort, az elsőt Dénesfán a másodikat Kapuváron. Aztán ez a kezdeményezés kimúlt. Viszont volt számomra egy fontos hozadék. A táborban találkoztam egy osztrák festőművésszel, Harro Pirchhel, akinek egy szép kis osztrák faluban, Unterrabnitzban van egy barátságos kastélya, ahova rendszeresen meghívja képzőművész kollégáit. Magyarországról engem, Mészáros Szabolcs festőt és Szabó Gábor fotóst évente hosszabb-rövidebb időre vendégül lát, és természetesen bemutatjuk legújabb alkotásainkat is. De nemcsak a kastélyában dolgozhatunk, hanem elvitt már az észak-olaszországi Borgo Valsuganába (2008) és Törökországba (2009) is. Az új „termést” is elviszi más országokba is. Észak-Olaszország és Törökország rendszeresen fogadja munkáinkat. 2009-ben Törökországban személyesen is részt vettem ezen a sok-sok alkotót és alkotást bemutató rendezvényen. Örömmel néztem végig a kiállított számtalan ex librist, amelyet világszerte készítenek a művészek. Nem is értem, nálunk miért sorvadt el ez a műfaj.

A másik ausztriai program, amelynek részese lehettem, a kőszegiek két testvérvárosához, Vaihingenhez és Mödlingenhez kapcsolódik. Ide a városok kulturális kapcsolatai révén jutottam el. Előbbi városkában 2013-ban, utóbbiban 2014-ben mutathattam meg alkotásaimat. A program szervezője Lőrincz Zoltán művészettörténész professzor volt.

Örömmel emlékszem vissza a 2010-es és 2011-es romániai utamra is. 2010-ben egy uniós pályázat révén jutottunk el Kaczmarski Ágnes fotóssal és Oroszy Csaba

festőművésszel egy havasalföldi város – Targu Jiu (Zsilvásárhely) – közelében lévő alkotótáborba. A második alkalommal már személyes meghívás – a megismert művészbarátok révén – alapján jutottunk el. Ekkor Sztranyák Zsófia grafikus is csatlakozott hozzánk.

Az út „eredményét” *A román anyag* címmel mutattuk be a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban 2010-ben.

Elégedett vagy-e az elismertségeddel?

Igen. 1989 óta tagja vagyok a Képzőművészeti Alapnak, illetve a jogfolytonosságot jelentő Magyar Alkotók Országos Egyesületének. A megye és a város is megadta azt a megbecsülést, amit a munkámért itt, a szülőmegyémekben kaphatok. Szombathely 2003-ban Kiemelkedő Kulturális Munkáért kitüntetéssel becsülte meg a munkámat. A Kiss Gyula Kulturális Egyesület két alkalommal, 2002-ben és 2013-ban közösségi munkámat ismerte el. Vas Megye Önkormányzata pedig 2007-ben Batthyány Emlékérmet adott. 2002-ben pedig az akkori egészségügyi miniszter a Vizuális Stúdióban végzett munkámat dicséretben részesítette. Nem titkolom, nyilván örülnék egy Munkácsy-díjnak.

A kitüntetések tárgyasult formája az érem és az oklevél. Te számos oklevelet is terveznél. Lehet, hogy az általad tervezettek egyikét vissza is kaptad?

Úgy gondoltam, ha valakit általában több évtizedes tevékenységért jutalmaznak meg – jobbára a hivatalos szervezetek – akkor az ezt igazoló dokumentumnak szépek kell lennie. Remélem szépek is. Az okleveleim általában egyoldalusak. A „kisebb értékűeket” keretbe kapják a kitüntetettek, a fajsúlyosabbakat – életműdíjak, díszpolgári címek – mappában.

A mappa anyaga leggyakrabban bársony, ritkábban bőr. Erre a bársonyra helyezem el az adott település címerét vagy a munkásságot szimbolizáló jelet.

Az oklevélen gyakran használok valamilyen grafikai ábrát is, a betűket pedig igyekszem úgy megválasztani, hogy az harmóniában legyen az oklevél témájával és a grafikával.

Mi a képzőművész dolga?

Számomra a művészet lényege: rátalálni a szépségre. A véletlen hozta, apró szépségekre, amelyek váratlanul kerülnek az ember útjába, és amelytől egyszerűen jól érzi magát. Ahhoz persze, hogy ezeket az apró szépségeket észrevegyük, az állandó rácsodálkozás állapotában, gyanútlanul, tiszta lélekkel kell járnunk a világban.

A művészetre gondolni boldogság, művelni gyönyör, átadni küldetés. E három fontos dolog jellemzi az „örök újrakezdők” szellemével vezérelt munkámat, életemet.

